

Gepubliceerd in Het Parool op 15 november 2004.

Amsterdam en Ik

Door Maurice de Hond

In het onvolprezen gemeentearchief aan de Amsteldijk heb ik kunnen vaststellen dat zowel de familie van mijn vader, als van mijn moeder rond 1805 in Amsterdam zijn komen wonen. Het waren Oost-Europese joden die naar Amsterdam trokken. Ze spraken nog amper Nederlands toen in 1810 de burgerlijke stand werd ingevoerd en in zo'n geval wezen de ambtenaren de namen gewoon toe. Zo kom ik aan de naam De Hond en startten mijn betovergrootouders hun "inburgeringproces". Mijn ouders werden rond 1915 geboren, beiden als kinderen van fruitventers op het Waterlooplein. Mijn vader vertelde me dat, toen hij klein was, de familie het zo arm had dat "hij buiten ging schuilen als het regende". Mijn grootmoeder kon niet lezen en schrijven. Mijn ouders wel, hoewel mijn vader al op zijn elfde van school af moest om zijn ouders bij hun werk te helpen. Beiden hebben hun hele leven in Amsterdam gewoond, behalve gedurende een periode van anderhalf jaar toen ze naar Auschwitz werden gedeporteerd. Daar werden vrijwel hun hele familie en ook hun beider echtgenoten vermoord.

Kort na de oorlog zijn mijn ouders met elkaar getrouwd en hebben hun leven op een bewonderenswaardige wijze weer opgepakt. In 1947 werd ik op de Admiralengracht in Amsterdam-West geboren. En evenals de vorige drie generaties heb ik vrijwel mijn hele leven in Amsterdam gewoond en gewerkt, en mijn kinderen ook weer.

Met enige regelmaat hielp ik mijn vader bij zijn werkzaamheden op de Centrale Markthallen aan de Jan van Galenstraat. Mijn vader leverde zowel aan de groenteman in de PC Hooftstraat (Oudhof) als aan de marktlui op de diverse markten die Amsterdam rijk is. Op basis van hun eigen herkomst, maar ook datgene wat ze verder in hun leven meegemaakt hadden, hebben zij me geleerd om iedereen (ook Duitsers!) serieus te nemen en in zijn of haar waarde te laten. Van welke herkomst zij ook zijn, of hoeveel of weinig geld ze ook hebben. Een ervaring die ik later zowel prive als in mijn werk altijd heb proberen toe te passen.

Als het gaat over “Amsterdam en ik”, kan en wil ik natuurlijk niet voorbijgaan aan de verschrikkelijke moord op Theo van Gogh. Gezien de eeuwenlange traditie die Amsterdam heeft op het gebied van de opvang en integratie van buitenlanders, is deze moord ook historisch gezien een rampzalige gebeurtenis. Pas in de verre toekomst kunnen we beoordelen of deze moord het begin was van nog veel ergere ontwikkelingen voor Amsterdam (en heel Nederland) of dat het toch een soort “wake-up call” was waardoor negatieve ontwikkelingen rondom immigratie, integratie, criminaliteit en extremisme, die in Amsterdam (en de rest van Nederland) al behoorlijk lang spelen, toch nog ten goede worden gekeerd.

Hoe gek het misschien in eerste instantie lijkt, als ik aan dit thema denk, dan vind ik mijn meer dan vijftigjarige ervaring op en rond de Amsterdamse voetbalvelden heel leerzaam. Vanaf het eind van de jaren 50 heb ik op die velden wekelijks gevoetbald en ik ben ook jaren als scheidsrechter actief geweest, waarvan twee jaar in het Betaald Voetbal. Sinds 2003 ben ik er weer als scheidsrechter actief in de 4^e klasse van de KNVB.

Voetbalwedstrijden beschouw ik als een soort spiegel van de samenleving, maar dan in een soort pressure cooker. In 2 x 45 minuten vinden er allerlei processen plaats, die je ook in de samenleving aantreft. Natuurlijk liggen de regels van het spel vast, maar de scheidsrechter bepaalt wat er wel en niet tijdens de wedstrijd getolereerd wordt en speelt daarbij een cruciale rol.

Ik denk dat ik sinds 1957 meer dan 1500 wedstrijden gespeeld of gefloten heb op de Amsterdamse velden. Aan de ontwikkelingen in de samenstelling van de teams in die periode, is goed af te lezen welke grote veranderingen Amsterdam in die tijd heeft doorgemaakt.

Bestonden de Amsterdamse teams in de jaren zestig vrijwel allemaal alleen nog uit autochtonen (zelfs vaak alleen uit mensen die opgegroeid waren binnen een bepaalde buurt), in de decennia daarna werd het bij de meeste clubs een mengelmoes aan herkomst van de spelers. Veel teams hebben inmiddels meerdere donkere spelers, en ook steeds meer spelers afkomstig uit moslimlanden. Maar als je die teams ziet voetballen, dan is er geen sprake van verschillen tussen de autochtonen en allochtonen uit het team, maar alleen tussen goede en minder goede voetballers.

Daarnaast zijn er ook teams georganiseerd op basis van herkomst, zoals Turkije, Marokko, de Antillen of Suriname.

Natuurlijk gaat het wel eens mis bij voetbalwedstrijden op de Amsterdamse velden, maar dat loopt vrijwel altijd langs de lijnen tussen de teams, en niet langs scheidslijnen van autochtonen en allochtonen. Het is mijn stellige overtuiging dat in negen van de tien gevallen dat het echt mis gaat bij een voetbalwedstrijd in de amateursector, dat komt omdat de scheidsrechter niet op tijd adequaat is opgetreden. Natuurlijk zijn het de spelers zelf die dan over de schreef gaan, maar als de scheidsrechter op een eerder moment beter was opgetreden dan zou dat incident waarschijnlijk niet zijn gebeurd. (En dat betekent zeker niet dat ik niet een enorm respect heb voor al die scheidsrechters die het elk weekend weer mogelijk maken dat er gevoetbald wordt).

Omdat ik er zelf als scheidsrechter ruim 20 jaar tussen uit ben geweest, kan ik goed zien dat het spel fysieker en sneller is geworden en de druk om te winnen wat groter. Lontjes lijken wat sneller te ontbranden en de kans dat er echte brandhaarden ontstaan ook.

Maar het is mijn ervaring, dat als je als scheidsrechter duidelijk en consequent bent bij de toepassing van de regels en de spelers met respect behandelt, zonder verschil te maken naar herkomst, de spelers bereid zijn om binnen de ruimte die jij toelaat, correct te opereren. En steeds merk ik, dat als je dat dan zo hebt gedaan, alle spelers, ook als ze verloren hebben, je oprecht bedanken voor de wijze waarop je bent opgetreden. En ik heb zelfs het gevoel dat ze daar dankbaarder voor zijn dan vijftwintig jaar geleden. Er is blijkbaar een grote behoefte aan goede leiding!

Als die lessen van de Amsterdamse voetbalvelden goed geleerd worden, ben ik niet zo pessimistisch over de toekomst. Maar dan moet wel aan een aantal voorwaarden worden voldaan, die ook voor de voetbalwedstrijden gelden: niet alleen moeten de regels aan alle deelnemers bekend zijn, maar wat echt veel belangrijker is: die regels moeten strak, consequent, rechtvaardig en duidelijk worden toegepast.

En op basis van mijn eigen ervaringen buiten het voetbalveld, stel ik vast dat het juist aan dit laatste schort. Het gaat niet om het vaststellen van de normen en waarden, maar het gaat om de wijze waarop we de regels die we hebben vastgesteld handhaven: strak, consequent, rechtvaardig en duidelijk. Ik merk dat zo goed bij het inburgeringsproces van mijn Cubaanse vrouw, met wie ik anderhalf jaar geleden ben getrouwd. Niet alleen ben ik dus inmiddels ervaringsdeskundige op het terrein van huwelijksmigratie en inburgering, maar ook zie ik hierdoor onze

samenleving een beetje door haar ogen. En ik stel voortdurend vast welk groot verschil er is tussen datgene wat politici en beleidsmakers zeggen, en wat je dan als burger in de praktijk meemaakt. Af en toe is het onthutsend. Toezeggingen van de overheid worden niet of vaak pas met grote vertraging nagekomen (bijvoorbeeld veel langere wachttijden bij het verstrekken van visa en verblijfsvergunningen dan is toegezegd, zonder dat het duidelijk is waarom). En als je zelf in het kader van je inburgeringverplichting, wel trouw een jaar lang de - op zichzelf prima – intensieve cursus Nederlands volgt, dan merk je, zoals mijn vrouw, dat andere immigranten, die dat niet doen, net zo goed toch ook een verlenging van hun verblijfsvergunning krijgen. Het is blijkbaar zo geregeld, dat als je niet voldoet aan de gestelde eisen van inburgering, je slechts bestraft wordt (als het al gebeurt) met een boete van 100 euro of zo. Maar je kan gewoon in Nederland blijven.

Wat voor beeld geeft dat aan die nieuwkomers van de Nederlandse manier van doen?

Als je er goed over nadent precies het werkelijke beeld. Want vrijwel alles doen we in Nederland inmiddels op zo'n manier. Denk maar aan het onderwijs, de misdaadbestrijding, zorg voor ouderen, gezondheidszorg, systemen van WAO en WW, etc. Veel regels, ongetwijfeld opgesteld met de beste bedoeling. Maar bij de uitvoering gaat er veel mis met alle nadelige gevolgen van dien. Niet voor niets is er een grote ontevredenheid onder de Nederlanders over de invulling van dit soort zaken.

De enige manier waarop we in het eerste deel van de 21^e eeuw een samenleving in Amsterdam kunnen houden, waar men het fijn vindt om in te verkeren, is als de overheid die lessen leert van de Amsterdamse voetbalvelden. Het gaat om de wijze waarop alle facetten van de publieke taak wordt uitgevoerd. De manier waarop er afgedwongen wordt dat iedereen zich aan de gestelde regels houdt. Alleen dan zullen de nakomelingen van degenen die zich in het laatste deel van de 20^e eeuw van overal uit de wereld in Amsterdam zijn komen vestigen, zich net zo volbloed Amsterdammer voelen als ik dat voel.